

แบบแสดงสรุปการเสนอผลงาน (ระดับทรงคุณวุฒิ)

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาวลักขณา ดอกเขียว

ตำแหน่งที่ขอประเมิน ที่ปรึกษาด้านพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(นักวิชาการศึกษาทรงคุณวุฒิ)

ตอนที่ ๑ หน้าทีความรับผิดชอบ

๑. หน้าทีความรับผิดชอบปัจจุบัน

กำกับดูแลและบริหารจัดการภารกิจหลัก ในด้าน

ด้านแผนการพัฒนา ได้แก่ จัดทำแผนการผลิต พัฒนาและส่งเสริมการผลิตและใช้ประโยชน์กำลังคนคุณภาพที่มีศักยภาพสูง

ด้านระบบและกลไก ได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับการดึงดูดและสร้างแรงจูงใจ เส้นทางอาชีพ ค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ การปรับปรุงกฎหมาย จัดทำข้อเสนอมาตรฐานการบริหารงานบุคคลอุดมศึกษา มาตรฐานตำแหน่งวิชาการ

ด้านระบบฐานข้อมูล ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลกำลังคนคุณภาพที่มีศักยภาพสูง ฐานข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ฐานข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิ ฐานข้อมูลนักเรียนทุน

งานเลขานุการของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุกรรมการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

และงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. หน้าทีความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง (ตามที่ ก.พ. กำหนด)

(ถ้าตำแหน่งที่จะแต่งตั้งเป็นตำแหน่งเดียวกับตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันให้ระบุ “เช่นเดียวกับข้อ ๑”)

ปฏิบัติงานในฐานะที่ปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวง ด้านพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และผลงานด้านวิชาการศึกษาเป็นที่ประจักษ์ในความสามารถเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนเป็นมาพิเศษและมีผลกระทบในวงกว้างระดับนโยบายกระทรวงหรือระดับประเทศและปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ตอนที่ ๒ ผลงานและข้อเสนอแนวคิดที่เสนอเพื่อขอรับการประเมิน (โดยเรียงลำดับตามความเด่นหรือความสำคัญ)

๑. ผลงาน จำนวนไม่เกิน ๓ เรื่อง

ผลงานลำดับที่ ๑ เรื่อง การพัฒนากรอบและแนวทางการดำเนินงานสู่ความเป็นสากล

ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

สัดส่วนผลงาน ๘๐:๑๐:๑๐

กรณีที่เป็นผลงานร่วมกันของบุคคลหลายคน

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	ระบุรายละเอียดของผลงานเฉพาะส่วนที่ผู้ขอประเมินปฏิบัติ
นางสุตาพร อิมเจริญ	๑๐%	การบริหารจัดการ กำกับดูแลการดำเนินการรวมถึงผลักดันการขับเคลื่อนในเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการวางแผนภาพอนาคตเพื่อเชื่อมโยงและสานต่อการพัฒนาความเป็นสากลที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก และการร่วมออกแบบ วางแผนและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ
นางสาวนวลวรรณ โต๊ะทอง	๑๐%	
นางสาวลักขณา ดอกเขียว	๘๐%	

ผลงานลำดับที่ ๒ เรื่อง การกำกับดูแลและบริหารโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ASEAN International Mobility for Students (AIMS)

ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ ๒๕๕๒ -๒๕๖๔

สัดส่วนผลงาน ๘๐:๒๐%

กรณีที่เป็นผลงานร่วมกันของบุคคลหลายคน

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	ระบุรายละเอียดของผลงานเฉพาะส่วนที่ผู้ขอประเมินปฏิบัติ
นายสมเกียรติ กมลพันธ์	๒๐%	การบริหารจัดการ กำกับดูแลและติดตามประเมินการดำเนินโครงการ กำหนดแนวทางและรูปแบบและนโยบายเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการ และการร่วมออกแบบ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมติดตามประเมินการดำเนินโครงการเพื่อให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป
นางสาวลักขณา ดอกเขียว	๘๐%	

๒. ข้อเสนอแนวคิด จำนวน ๑ เรื่อง การพัฒนาต้นแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ตอนที่ ๓ การรับรองผลงาน

๑. คำรับรองของผู้ขอประเมิน

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ลักขณา

(นางสาวลักขณา ดอกเขียว)

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาทุนทางปัญญา

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

๒. คำรับรองของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

ขอรับรองว่าสัดส่วนผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

ผลงานลำดับที่ ๑ เรื่อง การพัฒนารอบและแนวทางการดำเนินงานสู่ความเป็นสากล

(ลงชื่อ) สุตาพร

(นางสุตาพร อิ่มเจริญ)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

(ลงชื่อ) นพวรรณ

(นางสาวนพวรรณ โต๊ะทอง)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

ผลงานลำดับที่ ๒ เรื่อง การกำกับดูแลและบริหารโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ASEAN
International Mobility for Students (AIMS)

(ลงชื่อ) สมเกียรติ

(นายสมเกียรติ กมลพันธ์)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

ตอนที่ ๓ การรับรองผลงาน

๓. คำรับรองของผู้บังคับบัญชา (ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ
ความเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี)

(ลงชื่อ)

(รองศาสตราจารย์พาสีทธิ์ หล่อธีรพงศ์)

รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

..... สิงหาคม ๒๕๖๕

๔. คำรับรองของผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

(ลงชื่อ)

(.....)

..... สิงหาคม ๒๕๖๕

๕. คำรับรองของหัวหน้าส่วนราชการ

(ลงชื่อ)

(ศาสตราจารย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล)

ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สิงหาคม ๒๕๖๕

หมายเหตุ : ๑) กรณีเป็นผลงานร่วมกันของบุคคลหลายคน ผู้มีส่วนร่วมในผลงานทุกคนจะต้องลงชื่อในคำรับรอง
และเมื่อได้ลงชื่อรับรองและส่งเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินแล้ว จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขไม่ได้

๒) คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชา
ที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้

๓) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานให้แนบเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับผลงานและแนบเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับทรงคุณวุฒิ)

เรื่องที่ ๑

๑ เรื่อง การพัฒนารอบและแนวทางการดำเนินงานสู่ความเป็นสากล

๒. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ ตั้งแต่ ๒๕๕๒ - ๒๕๖๔

๓. บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (เดิม) ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันนโยบายการพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เมื่อยังเป็นทบวงมหาวิทยาลัย โดยได้บรรจุไว้เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของแผนแรกของแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี (๒๕๓๓-๒๕๔๗) และในแผน ๕ ปีของแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะที่ ๗ (๒๕๓๓-๒๕๓๘) ผ่านโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีหรือกับคู่ความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ รวมถึง การริเริ่มโครงการที่สำคัญเพื่อช่วยสร้างบทบาททำให้ประเทศที่จะสามารถขับเคลื่อนไปสู่การเป็นเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาค

เมื่อพิจารณาระบบการอุดมศึกษาที่จะสนับสนุนและเสริมสร้างความเป็นนานาชาติให้เกิดขึ้นภาคอุดมศึกษาไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับความท้าทายต่าง ๆ ทั้งที่คาดการณ์ได้และคาดการณ์ไม่ได้เหล่านี้ในการกำหนดแนวนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของภาคอุดมศึกษา ซึ่งความท้าทายดังกล่าวยังส่งผลกระทบกับบทบาทของการพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการดำเนินงานด้านต่างประเทศที่ถือเป็นความสำคัญเร่งด่วนที่กระทรวงต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

ดังนั้น จึงได้ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการการพัฒนาองค์กรไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศในระดับสากลตามระดับการพัฒนาของแต่ละสถาบัน โดยการแสวงหากลไกและแนวทางในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพและผลิตภาพสูง โครงการต่างๆ เช่น การจัดสัมมนาวิชาการและนิทรรศการการศึกษาไทยในต่างประเทศ การพัฒนารอบความเป็นสากลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย โดยมุ่งหวังว่าจะส่งผลให้ทรัพยากรมนุษย์ของไทยจะเป็นพลเมืองโลกที่สามารถปรับตัวเข้ากับพหุวัฒนธรรมในบริบทใหม่ของโลกปัจจุบันและอนาคต

๔. เหตุผล ความจำเป็น หรือที่มาของการปฏิบัติงาน

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว และการอุดมศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ที่มีส่วนในการสร้างองค์ความรู้ผ่านการทำวิจัย และการพัฒนานวัตกรรม รวมถึงเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลโลกที่มีศักยภาพในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น บริบทของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศจึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาอุดมศึกษาไทย ทั้งการเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากร ทรัพยากรและการลงทุน เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างก้าวหน้า เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของนโยบายหลักที่สำคัญระดับโลก ระดับประเทศและระดับกระทรวง ได้มีการกำหนดการดำเนินงานและการส่งเสริมความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษาไว้ชัดเจน โดยมุ่งหวังให้เป็นการยกระดับคุณภาพคนให้สูงขึ้น มีสมรรถนะเทียบเคียงกับการพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑ รวมถึงการผลักดันให้

ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านการเรียนรู้และการทำงานรูปแบบใหม่ การเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทดแทนการจ้างงานในหลากหลายสาขาวิชาชีพ ทักษะการทำงานที่สำคัญและจำเป็นในโลกปัจจุบัน รวมถึงแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบดิจิทัล

ด้วยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่กล่าวมาเบื้องต้นส่งผลกระทบต่อภาคอุดมศึกษาในฐานะผู้ผลิตกำลังคน สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ วิจัยและนวัตกรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนารอบความสากลของอุดมศึกษาไทยที่มุ่งให้เป็นการพัฒนาพลโลก สกอ. ได้พยายามผลักดันและส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ ความสำคัญของความเป็นสากลของอุดมศึกษาปรากฏชัดเจนในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๗ โดยได้กำหนดความเป็นสากลไว้ในพันธกิจของสถาบันการศึกษาในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคมและการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ – ๒๕๓๙) มีนโยบายและมาตรการในการพัฒนาความเป็นสากลของการอุดมศึกษาไทยไว้อย่างเด่นชัดเป็นครั้งแรก และได้มีการดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีนานาชาติอย่างต่อเนื่อง

๕. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ หรือแนวคิด หรือข้อกฎหมาย ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๕.๑ ความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ คิดเชิงความเป็นเหตุเป็นผล สามารถเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ

๕.๒ มีการวางแผนการทำงานและการตัดสินใจที่ดี มีทักษะในการบริหารโครงการ

๕.๓ ความรู้ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงและมองภาพอนาคตซึ่งมีความจำเป็นต่อการพัฒนาองค์กรให้มีพลวัต ความยืดหยุ่น และพร้อมปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลง

๕.๔ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ การเชื่อมโยงและการทำงานเป็นทีม โดยทำงานทั้งเชิงรุกและเชิงรับ สามารถบริหารงานในภาวะวิกฤติได้

๕.๕ ความเป็นนานาชาติโดยมีทักษะด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๖ ความสามารถในการบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม

๕.๗ มีทักษะการทำงานบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม การทำงานกับคนต่างรุ่น การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้ตามบริบท

กรอบในการใช้ประกอบการดำเนินงาน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศไทยและคู่ความร่วมมือ ยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ของกระทรวง และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ

๖. รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

เพื่อส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีเป้าหมายหลักในการพัฒนารอบการพัฒนากรอบและแนวทางการดำเนินงานสู่ความเป็นสากลในด้านต่างๆ ได้แก่ ๑) พัฒนากลไกการขับเคลื่อนเชิงระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย ๒) ขับเคลื่อนและสานต่อหุ้นส่วนความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับนานาชาติ ๓) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพด้านการต่างประเทศแก่บุคลากรอุดมศึกษา โดยมีขั้นตอนแนวทางการดำเนินการโดยภาพรวม ดังนี้

๖.๑ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย เพื่อเป็นกรอบแนวทางเชิงนโยบายด้านต่างประเทศของ สกอ. ในการส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยให้มีทิศทางในการดำเนินงานและมีเป้าหมายร่วมกันที่มุ่งสู่อนาคตอย่างชัดเจน ประเด็นสำคัญอีกประการคือการบรรจุเรื่องการพัฒนาความเป็นสากลในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาวและระยะต่างๆอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติจริงจังและต่อเนื่อง โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุม Focus Group การประชุมคณะทำงาน การทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเพื่อพัฒนารอบความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย

๖.๒ การจัดประชุมรองอธิการบดีที่กำกับดูแลงานด้านต่างประเทศ ที่มีคนต่างรุ่นต่างสาขาเป็นองค์ประกอบเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกอุดมศึกษา ร่วมคิดและกำหนดนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่จะส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศและให้คำแนะนำแก่สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศถึงท่าทีของไทยในเวทีต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เหมาะสมและเท่าทันสู่อนาคต ทำให้อุดมศึกษาของไทยเป็นที่ยอมรับในภูมิภาคและนานาชาติอย่างยั่งยืน

๖.๓ การดำเนินการต่อยอดจากโครงการเชิงยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบดี เพื่อนำไปสู่การขยายกรอบการทำงานที่กว้างขึ้น มีทางเลือกที่หลากหลาย สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงาน/องค์กรทั้งภายในและภายนอกและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาอย่างเหมาะสมในบริบทของตนเอง เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาไทย โครงการสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้นำสถาบันอุดมศึกษาไทย-เมียนมา การจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม)

๖.๔ การพัฒนาความเป็นผู้นำด้านอุดมศึกษาของไทยในเวทีระดับภูมิภาคและนานาชาติ ด้วยโครงการหลัก เช่น สนับสนุนการนำเสนอบทความ งานวิจัยด้านการต่างประเทศในเวทีระดับนานาชาติ เช่น Asia-Pacific Association for International Education (APAIE) หรือ Australian International Education Conference (AIEC) การนำสถาบันอุดมศึกษาไทยเข้าร่วมงานการศึกษาระดับนานาชาติในภูมิภาคต่างๆ ของโลก เพื่อเพิ่ม International Visibility และศักยภาพด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

๖.๕ การขับเคลื่อนและสานต่อหุ้นส่วนความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับนานาชาติ โดยเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างโอกาสและการเชื่อมโยงกับหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ในภาพใหญ่โดยใช้กลไกที่มีอยู่ระดับชาติ ภูมิภาคและนานาชาติ และการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากกลไกที่มีอยู่ เช่น ศูนย์ภูมิภาคขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO RIHED) ที่เน้นเรื่องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและศูนย์ SEAMEO TROPED ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเวชศาสตร์เขตร้อน สามารถเชื่อมโยงความรู้ ความเชี่ยวชาญกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) เป็นต้น

๖.๖ การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคณาความเป็นสากลที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ Fulbright ความร่วมมือกับ EU โดยการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญต่างชาติได้มีผลการดำเนินงานที่พิมพ์เผยแพร่ เช่น ๑) Report on Internationalization Policy & Strategy: Measurement of University Internationalization Performance and Relative Improvement ๒) Creating an Internationalization Framework: A Manual for Thai Colleges and Universities

๖.๗ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพด้านการต่างประเทศแก่บุคลากร ผ่านโครงการ Shadowing ของผู้บริหารระดับกลางของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศ หรือ โครงการ Attachment

๓๒

ของบุคลากรของ สกอ. ไปฝังตัวและฝึกปฏิบัติงานกับหน่วยงานด้านการศึกษาที่ต่างประเทศ เช่น กระทรวง การศึกษาเกาหลีใต้ DAAD กระทรวงการศึกษา ฝึกอบรมและเยาวชนของออสเตรเลีย เป็นต้น

การดำเนินการพัฒนากรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาเป็น กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาคมอุดมศึกษา ภาคผู้ใช้บัณฑิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้ร่วมคิด ร่วมระดมสมองอย่างเข้มข้น ผ่านการประชุมเพื่อวิพากษ์ ให้ความเห็น ปรับมุมมองให้มีความทันสมัย จนมีการ ตกลงผลออกมาเป็นกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยในมิติต่างๆ

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๗.๑ กลไกการขับเคลื่อนความเป็นนานาชาติเชิงระบบเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดัน และส่งเสริมความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา โดยการพิจารณากำหนดนโยบาย กฎ/ระเบียบ/แนว ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรทรัพยากรดำเนินการ การเชื่อมโยงความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกัน ระหว่าง U-G-I-C เพื่อเอื้อให้การดำเนินงานในมิติต่างๆ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมความ เป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนนำไปสู่การเสริมสร้าง ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๗.๒ ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ผ่านการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน ความร่วมมือ ทางการวิจัย เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพ เป็นต้น

๗.๓ จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาที่มุ่งสร้างความเข้าใจและความคุ้นเคยกับบริบท ของอาเซียน (Regional Context) และนานาชาติ

๗.๔ จัดทำโครงการสนับสนุนนักศึกษาในหลากหลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุน ทุนการศึกษาหรือทุนแลกเปลี่ยน ณ ต่างประเทศบางส่วน และการสนับสนุนให้นักศึกษาได้ออกไปฝึก ประสบการณ์ในระดับนานาชาติในหลากหลายรูปแบบสำหรับนักศึกษาที่มีความต้องการและนักศึกษาที่มีภูมิ หลังทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน เป็นต้น

๗.๕ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการเสนอมาตรการ/กำหนดบรรทัดฐานในระดับนานาชาติ

๗.๖ ผู้แทนประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศมีความเป็นมืออาชีพ

๘. การนำไปใช้ประโยชน์และผลกระทบ

๘.๑ เป็นการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศทั้งด้านวิชาการและการพัฒนาทุนมนุษย์ ที่มีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีการเท่าทันโลก และการนำไปสู่การเป็นพลเมืองโลก หรือ ภูมิภาค

๘.๒ การที่นักศึกษา อาจารย์และนักวิจัยมีสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานที่สูงขึ้นทั้งใน ส่วนสมรรถนะทางวิชาการ และในส่วน soft/transferable skills เช่น การทำงานข้ามวัฒนธรรม และการใช้ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

๘.๓ สถาบันอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความเป็นสากลที่สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และสามารถพิจารณาใช้กรอบแนวทางเพื่อพัฒนาความเป็นสากลให้เหมาะสม ตามบริบทของแต่ละสถาบัน

๘.๔ ประเทศไทยมีบทบาทในภาคการอุดมศึกษาในภูมิภาคเช่นการเป็นที่ตั้งของ ASEAN University Network และสำนักงานเลขาธิการองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๘.๕ การลดช่องว่างการพัฒนาด้านการศึกษาในภูมิภาค

๙. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๙.๑ การสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นสากลในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกระทรวง มหาวิทยาลัย ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา

๙.๒ ความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาทิ นโยบาย บุคลากร การบริหารจัดการทรัพยากรที่หนุนหรือส่งเสริมการพัฒนาความเป็นสากล

๙.๓ การปรับและสร้างทัศนคติในเรื่องมายาคติเกี่ยวกับความเป็นสากล เช่น ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน ต้องแปลหลักสูตรที่มีอยู่ซึ่งสอนเป็นภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

๙.๔ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม รวมถึงการมองภาพใหญ่และความเชื่อมโยงทั้งระบบทั้งในระดับกระทรวงและสถาบันให้เป็นไปในทิศทางที่เสริมซึ่งกันและกัน

๙.๕ แม้จะมีโครงการและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและภายในองค์กร ทำให้การพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษายังไม่เกิดผลกระทบที่ชัดเจนในวงกว้าง

๑๐. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑๐.๑ นโยบายในการส่งเสริมความเป็นสากลในทุกระดับขาดความต่อเนื่อง ไม่ชัดเจนทำให้ไม่เห็นทิศทางที่จะนำไปดำเนินงานต่อและสร้างความเข้าใจได้ในวงจำกัด

๑๐.๒ บทบาทของผู้นำในการสนับสนุนกระบวนการสู่ความเป็นสากล การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นสากล

๑๐.๓ ความเป็นสากลมีความเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถเข้าใจได้ชัดเจนทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรและไม่สามารถนำไปสู่การปรับใช้ตามอัตลักษณ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดเน้นของแต่ละสถาบันได้อย่างยั่งยืน

๑๐.๔ ประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาความเป็นสากลยังจำกัดอยู่แค่บางเรื่องหรือบางกลุ่ม โดยขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีที่ไม่สามารถสื่อสารภาพรวม วัตถุประสงค์ ผลกระทบเชิงบวกที่ต้องการให้เกิดขึ้นต่อประชาคมมหาวิทยาลัยได้

๑๐.๕ การสานประโยชน์และการบูรณาการทำงานยังขาดความเข้มแข็ง เป็นต่างคนต่างทำมากกว่าการสานพลังเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลกระทบในเชิงปฏิบัติและเชิงคุณภาพอย่างแท้จริง

๑๑. ข้อเสนอแนะ

๑๑.๑ ควรกำหนดทิศทางเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาไทยสู่ความเป็นนานาชาติ ที่มีความต่อเนื่องและมีทิศทางที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑๑.๒ ใช้ประโยชน์จากกรอบยุทธศาสตร์ความเป็นสากลอุดมศึกษาที่มีอยู่ เพื่อใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนหรือผลักดันการพัฒนาให้เต็มประสิทธิภาพ เพื่อการสร้างความเข้มแข็งและขยายความร่วมมือกับหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์และขยายเครือข่ายความร่วมมือโลกเพื่อการพัฒนาพลโลก

๑๑.๓ ควรส่งเสริมความเป็นนานาชาติภายในสถาบันอุดมศึกษา (Internationalization at Home :IaH)

๑๑.๔ การพัฒนาให้เกิดทีมขับเคลื่อนการพัฒนาความเป็นสากลสู่นาคต ที่ทำงานในลักษณะ Agile team และเป็น Intelligent Pool กับการส่งเสริมความเป็นสากล ที่เป็นทีมร่วมกันระหว่างกระทรวง มหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก

๑๒. การเผยแพร่ผลงาน

๑๒.๑ การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเรื่องการดำเนินงานด้านความเป็นนานาชาติของ
อุดมศึกษาไทย

๑๒.๒ การจัดประชุมสัมมนาระดับชาติ ระดับนานาชาติ

๑๒.๓ การจัดสัมมนาวิชาการนานาชาติและนิทรรศการการศึกษาไทยในต่างประเทศ

๑๒.๔ การทำสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น

๑) Key Issues Influencing the Future Internationalization of Higher
Education

๒) Internationalization at Home (IaH): ความเป็นสากลทั่วทั้งสถาบันเกิดได้ใน
สถาบัน

๓) Preliminary Guidelines on Internationalization : เส้นทางสู่ความเป็นสากล

๔) Report on Higher Education Internationalization: Policy and Strategy

๕) Good Practice in Student Mobility and International Engagement: The
Case of University of Technology Sydney

๖) Creating an Internationalization Framework

หมายเหตุ : ๑) กรณีผลงานเป็นงานวิจัย หัวข้อการนำเสนอให้เป็นไปตามรูปแบบของงานวิจัย

๒) บทสรุปผู้บริหารไม่ใช่การย่อความของแต่ละหัวข้อ หรือคัดเลือกเนื้อหาของเรื่องมา แต่เป็นการ
อธิบายเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเอกสารที่ผู้ขอประเมินเสนอให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหาในเวลาสั้น ๆ พร้อมมี
ข้อเสนอแนะเพื่อความสำเร็จของเอกสาร ฉะนั้น ไม่ควรเกิน ๓ หน้า กระดาษ A4

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับทรงคุณวุฒิ)

เรื่องที่ ๒

๑. เรื่อง โครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ASEAN International Mobility for Students (AIMS)

๒. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการ ๒๕๕๓ - ๒๕๖๔

๓. บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะสากลของนักศึกษามาโดยตลอดผ่านการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั่วโลกภายใต้เงื่อนไขการถ่ายโอนหน่วยกิต โดยตระหนักว่าการแลกเปลี่ยนนักศึกษาจะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์การศึกษาและวิจัยในสภาพแวดล้อมนานาชาติและการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา สังคม และวัฒนธรรมของประเทศเจ้าภาพ ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาทั้งองค์ความรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล รวมถึงการสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติและพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย รวมถึงการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตไทยให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพและขีดความสามารถที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถแข่งขันได้ในประเทศและประชาคมโลก

โครงการนี้ ถือเป็นโครงการนำร่องในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระดับปริญญาตรีแบบสองทาง โครงการแรกของอาเซียน ที่มีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนที่แตกต่างจากโครงการอื่นๆ ที่แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนดำเนินการ ซึ่งเน้นการแลกเปลี่ยนที่สมดุลในจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการที่เท่ากันทั้งฝ่ายสถาบันเจ้าบ้านและสถาบันเจ้าภาพ และจำกัดสาขาวิชาในการแลกเปลี่ยนเฉพาะสาขาวิชาที่ประเทศสมาชิกมีความเข้มแข็งเป็นหลักรัฐธรรมนูญชาติ ซึ่งสาขาวิชาที่กำหนดไว้สำหรับการแลกเปลี่ยนมี ๕ สาขา ได้แก่ (๑) การเกษตร (๒) ภาษาและวัฒนธรรม (๓) การจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว (๔) ธุรกิจระหว่างประเทศ (๕) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ทั้งยังกำหนดให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนต้องสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกันอย่างน้อย ๙ หน่วยกิต

๔. เหตุผล ความจำเป็น หรือที่มาของการปฏิบัติงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาร่วมกับศูนย์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยการอุดมศึกษาและการพัฒนา (SEAMEO Regional Centre for Higher Education and Development: SEAMEO RIHED) ร่วมกับ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และอุดมศึกษา อินโดนีเซีย ริเริ่มดำเนินโครงการนำร่องการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย โดย

๑๕

เรียกชื่อว่า Malaysia-Indonesia-Thailand (M-I-T) Student Mobility Programme เพื่อผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนนักศึกษาในภูมิภาคอาเซียนซึ่งจะสนองตอบการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยคาดหวังว่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยขับเคลื่อนการเกิดประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งและยังเป็นกลไกส่งเสริมการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกัน เป็นการลดช่องว่างและสร้างความกลมกลืนของการอุดมศึกษาในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสานพลังการทำงานได้อย่างไร้รอยต่อและการสร้างความตระหนักในการเป็นพลเมืองภูมิภาคและพลเมืองโลกที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อโครงการเป็น ASEAN International Mobility for Students หรือ AIMS เพื่อขยายกรอบความร่วมมือให้ครอบคลุมประเทศสมาชิก ๙ ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม เกาหลี ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ ไทย ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยสมาชิกจำนวน ๘๐ แห่ง

๕. ความรู้ ความชำนาญ หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ หรือแนวคิด หรือข้อกฎหมาย ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

- ๕.๑ ทักษะการวางแผนและบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์
- ๕.๒ ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- ๕.๓ ทักษะการบริหารจัดการในภาวะวิกฤติ
- ๕.๔ ทักษะการบริหารความเสี่ยงและความเปลี่ยนแปลง
- ๕.๕ ทักษะการคาดการณ์อนาคต การมองภาพรวมและการเชื่อมโยง
- ๕.๖ ทักษะการสื่อสาร
- ๕.๗ ทักษะด้านภาษาอังกฤษ

๖. รายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ. เดิม) ได้มีขั้นตอนการดำเนินโครงการ AIMS ดังนี้

๖.๑ ประชุมผู้บริหารโครงการมหาวิทยาลัยสมาชิกของไทย เพื่อหารือ ชี้แจงกำหนดแนวทางการดำเนินโครงการประจำปีร่วมกัน

๖.๒ ออกประกาศแนวทางการดำเนินโครงการประจำปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการคัดเลือกนักศึกษา แจ้งรายละเอียดในด้านต่างๆ เช่น ขั้นตอนการสนับสนุนงบประมาณ ข้อกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการ ค่าใช้จ่ายสำหรับนักศึกษา ระยะเวลาและสาขาในการแลกเปลี่ยน

๖.๓ สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโครงการตามข้อกำหนดและแนวทาง

๖.๔ สถาบันอุดมศึกษาส่งหนังสือพร้อมรายละเอียดประกอบการของงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ ASEAN International Mobility for Students (AIMS) Programme งบประมาณประจำปีรายปี ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๖.๕ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาขออนุมัติงบประมาณตามคำขอ

๖.๖ เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะดำเนินการตัดโอนงบประมาณให้แก่สถาบัน

๖.๗ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีหนังสือแจ้งการอนุมัติ การโอนเงิน และการจัดทำรายงานส่งตามแบบฟอร์ม

๖.๘ สถาบันอุดมศึกษานำส่งรายงานการส่งนักศึกษาแลกเปลี่ยนและการใช้จ่ายงบประมาณไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทุก ๔ เดือน เพื่อรายงานสถานะปัจจุบันของการดำเนินการพร้อมระบุจำนวนนักศึกษาที่สามารถร่วมโครงการได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดตามแบบฟอร์มของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๖.๙ ในกรณีที่สถาบันสามารถคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโครงการได้มากกว่า ๑๐ คน ขอความอนุเคราะห์แจ้งข้อมูลดังกล่าวมายังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ของทุกปี เพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม หากมีเงินเหลือจ่ายจากสถาบันอื่น

ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนได้ตามจำนวนที่กำหนด จะต้องส่งคืนงบประมาณให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ของทุกปี เพื่อที่จะได้นำงบประมาณดังกล่าวไปสนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สามารถส่งนักศึกษาเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติม

๖.๑๐ กำหนดให้นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการจัดส่งเอกสารดังต่อไปนี้ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาภายใน ๓๐ วัน หลังเสร็จสิ้นการเข้าร่วมโครงการ

- ๑) รายงานการเข้าร่วมโครงการ
- ๒) แบบประเมินจากครูผู้สอนของสถาบันอุดมศึกษาเจ้าภาพ
- ๓) สำเนาใบระเบียบแสดงผลการเรียน (Transcript) จากสถาบันอุดมศึกษา

เจ้าภาพ

๔) สำเนาใบระเบียบแสดงผลการเรียน (Transcript) จากสถาบันอุดมศึกษาต้นสังกัดที่แสดงรายวิชาจำนวนหน่วยกิต (Credits) และค่าระดับคะแนน (Grade) ที่รับโอนมาจากสถาบันต่างประเทศ

๕) เงินเหลือจ่ายจากค่าบัตรโดยสารเครื่องบิน (ถ้ามี) พร้อมสำเนาหลักฐานการเบิกจ่ายค่าบัตรโดยสารเครื่องบิน

๖.๑๑ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเข้าร่วมประชุม Review Meeting ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ ปัญหา อุปสรรคและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยประเทศสมาชิกหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม

๖.๑๒ ประเทศสมาชิกเสนอชื่อผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ Steering Committee โดยมีผู้อำนวยการ SEAMEO RIHED เป็นประธาน และมีการประชุมปีละ ๑ ครั้ง

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๗.๑ มีระบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการที่มีประสิทธิภาพ

๗.๒ มีระบบการบริหารจัดการ การกำหนดแนวทาง รูปแบบการเทียบและถ่ายโอนหน่วยกิต เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ต่อนักศึกษาได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเข้าร่วมโครงการ

๗.๓ มีโครงสร้างการบริหารโครงการที่ชัดเจน มีระบบการติดตามผลการดำเนินโครงการทุกๆ ๖ เดือน ทั้งระดับกระทรวงและสถาบัน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการลดช่องว่างของความแตกต่างในแต่ละด้าน เช่น ความแตกต่างของปฏิทินการศึกษาของแต่ละประเทศ ระบบการตรวจลงตรา ภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น

๗.๔ มีความชัดเจนที่สามารถต่อยอดการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมในลักษณะ Cluster ได้ตามสาขาวิชาที่แลกเปลี่ยนทั้งในระดับสถาบันและระดับคณะ

๗.๕ จัดทำระบบ clearing house เพื่อให้การแลกเปลี่ยนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาโดยยึดหลักการแลกเปลี่ยนที่สมดุล

๗.๖ การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาทั้งองค์ภาพให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

๘. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

การนำไปใช้ประโยชน์

ระดับภูมิภาค

๘.๑ เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของการสานพลังกันของหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปูพื้นฐานและสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างความกลมกลืนของอาเซียน

๘.๒ เป็นต้นแบบของการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนในลักษณะอื่นๆ ของภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค เช่น การแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายใต้กรอบ EU SHARE การแลกเปลี่ยนนักศึกษาครูที่ดำเนินการโดย SEAMES: Southeast Asian Ministers of Education Organization เป็นต้น

ระดับสถาบัน

๘.๓ เป็นการสร้างกลไกที่ดีในการส่งเสริมความเป็นสากลภายในสถาบันที่เข้าร่วมโครงการ

ผลกระทบ

๘.๔ การบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระบบและนอกระบบอุดมศึกษา ที่เน้นความสำคัญของบริบทของแต่ละ

ประเทศเป็นแนวทางหลัก โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากภายในองค์กรและเชื่อมโยงกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การต่อยอดไปยังการพัฒนาในภาคส่วนอื่น ๆ ต่อไป

๘.๕ ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม เป็นการเสริมสร้างขีดสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในสาขาอื่นๆ ต่อไป ส่งผลให้การดำเนินความร่วมมือทางวิชาการระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปอย่างมีทิศทาง ตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศและเอื้อให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้รับประโยชน์สูงสุด

๘.๖ เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ที่ได้จากการวิจัย การดำเนินโครงการ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดีและเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ระหว่างกันทั้งระหว่างมหาวิทยาลัยไทย และหน่วยงาน/มหาวิทยาลัยของประเทศเพื่อนบ้าน

๘.๗ สร้างเครือข่าย เชื่อมโยงและบูรณาการความร่วมมือเพื่อกระตุ้นการปรับเปลี่ยนหลักการคิดเพื่อเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษามีช่องทางในการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและมาตรฐานทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติที่สอดคล้องกับจุดเน้นของประเทศและความต้องการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรอุดมศึกษาให้ทัดเทียมประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม

๙. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

การดำเนินโครงการยังคงมีความท้าทายในด้านความแตกต่างของภาคการศึกษา ระบบการเทียบและถ่ายโอนหน่วยกิต การติดต่อสื่อสาร การตรวจลงตราเข้าเมือง และที่พักที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ศูนย์ SEAMEO RIHED ที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของโครงการได้จัดทำข้อเสนอและเสนอไปยังการประชุม ASEAN Directors-General of Immigration Departments and Heads of Consular Affairs Divisions of the Ministries of Foreign Affairs (DGICM) เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาแก้ปัญหาการตรวจลงตราเข้าเมืองของนักศึกษาแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะสำหรับนักศึกษาแลกเปลี่ยนภายใต้โครงการ AIMS

๑๐. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

การดำเนินโครงการ AIMS ซึ่งนับได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของการสานพลังกันของหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปูพื้นฐานและสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างความกลมกลืนของอาเซียนไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้การแลกเปลี่ยนนักศึกษาเป็นกลไกในการผลักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีความท้าทายในมิติต่างๆ ดังนี้

๑๐.๑ ด้านความแตกต่างและความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ตระหนักถึงความเป็นพลเมืองอาเซียน ความเป็นภูมิภาค ทำให้ความพร้อมในการขับเคลื่อนโครงการของแต่ละประเทศไม่เท่าเทียมกัน

๑๐.๒ ด้านความแตกต่างของระบบการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนนักศึกษาของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศที่เข้าร่วมโครงการ ทำให้เกิดการเปรียบเทียบและความไม่เท่าเทียมกัน

๑๐.๓ ด้านการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและเชื่อมั่นระหว่างกัน จึงจะสามารถสานพลังกันให้การดำเนินโครงการเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักศึกษาและระบบอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกทุกประเทศ

๑๐.๔ การสื่อสารให้ผู้บริหาร นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของสถาบันที่เข้าร่วมโครงการยังมีไม่มากพอที่จะมองเห็นภาพใหญ่และความเชื่อมโยงร่วมกัน รวมถึงการเข้าถึงระบบการสนับสนุนนักศึกษาของแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกัน

๑๑. ข้อเสนอแนะ

การถอดบทเรียนปัจจัยสู่ความสำเร็จของโครงการ AIMS ที่สามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ จึงขอเสนอแนะ ดังนี้

๑๑.๑ ควรมีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นตามบริบทของแต่ละประเทศแต่อยู่ภายใต้กรอบการดำเนินงานเดียวกัน

๑๑.๒ จัดให้มีการประชุมติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการเป็นประจำทุกปีทั้งระหว่างสถาบันอุดมศึกษาสมาชิกแต่ละประเทศกับกระทรวงหรือหน่วยงานนโยบายที่กำกับดูแล

๑๑.๓ หากโครงการมีขนาดใหญ่ มีสถาบันอุดมศึกษาสมาชิกจำนวนมาก การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจะช่วยให้การกำกับทิศทางการดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ร่วมกันได้ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดเน้นของแต่ละสถาบัน

๑๑.๔ การจัดทำระบบฐานข้อมูลการแลกเปลี่ยน และการจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่าที่เข้าร่วมโครงการจะช่วยให้เกิดการสานสัมพันธ์และความรู้สึกผูกพันระหว่างผู้ให้ทุนและผู้รับทุน ทั้งยังสามารถสานประโยชน์จากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในวงกว้างต่อไป

๑๑.๕ การจัดทำ clearing house จะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณสนับสนุนการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาโดยยึดหลักการแลกเปลี่ยนที่สมดุล

๑๒. การเผยแพร่ผลงาน

๑๒.๑ ผ่านช่องทาง Social Media เช่น Facebook Page Website

๑๒.๒ การจัด Review Meeting การประชุมประจำปี การจัดกิจกรรม Speech Contest หรือ Policy Forum เพื่อให้นักศึกษาของประเทศสมาชิกได้หารือ เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินการร่วมกัน

๑๒.๓ การจัดงาน Exchange Maximization Expo ณ สถาบันอุดมศึกษาสมาชิกของไทย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เผยแพร่การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการกับผู้สนใจ

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน (ระดับทรงคุณวุฒิ)

๑. เรื่อง การพัฒนาต้นแบบภาวะผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลง

๒. หลักการและเหตุผล

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนางานฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาและถอดบทเรียนของภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนการพลิกโฉมระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบในการสร้างให้เกิดระบบนิเวศของภาวะผู้นำที่จะสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ในวงกว้าง คำถามหลักของการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อพลิกโฉมระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมควรมีรูปแบบอย่างไร เพื่อตอบคำถามดังกล่าว ผู้เสนอแนวคิดจะศึกษาปัจจัย องค์ประกอบที่ทำให้การพลิกโฉมองค์กรประสบความสำเร็จในมิติต่างๆ อย่างมีคุณภาพและมุ่งสู่นาคต

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ปัจจัยสี่อย่างที่ตามมาคือ ความพร้อมต่อการรองรับการเคลื่อนย้ายของผู้คน การทำงานบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) การก้าวทันต่อวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการทำงานร่วมกับกับคนยุคใหม่ทั้งในตลาดแรงงานและในวงจรรของการศึกษา ปัจจัยดังกล่าวทำให้แต่ละองค์กรต้องหันกลับมาประเมินตนเอง พิจารณาค่านิยมหลัก และค่านิยมร่วม และวัฒนธรรมองค์กรของตนเองเพื่อสร้างความพร้อมและความมั่นคงให้แก่องค์กรที่จะผลักดันให้เกิดผลกระทบในทางที่เหมาะสมต่อการเป็นพลเมืองไทย อาเซียนและพลเมืองโลก ดังนั้น องค์กรที่ประสบความสำเร็จในการรับมือกับ disruption นี้ จำเป็นต้องมีผู้นำที่สามารถนำการขับเคลื่อนนโยบายและการพลิกโฉมหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกที่ไร้พรมแดนดังกล่าว

ในระดับประเทศ การจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) นับเป็นการปฏิรูประบบเพื่อการขับเคลื่อนประเทศที่สำคัญ ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รูปแบบและแนวทางการพัฒนา โดยมุ่งหวังให้กระทรวง อว. เป็นหัวหอกในการวางรากฐานของประเทศสู่อนาคต กำกับดูแลนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมรวมทั้งเทคโนโลยีและการพัฒนากำลังคนคุณภาพ มุ่งพัฒนาให้ประชาชนมีความพร้อมกับบริบทโลกที่พลิกผัน การลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางสังคม รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความสุขให้คนไทยทุกคน

ตลอดสามปีของการหลอมรวมหน่วยงานที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านอำนาจหน้าที่ พันธกิจและวัฒนธรรมองค์กร เป็นที่ประจักษ์ว่า กระทรวง อว. สามารถมีบทบาทนำที่จะสานพลังและขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมทุกมิติและเชื่อมโยงกัน และพร้อมจะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกมิติสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในบริบทของการเป็น “กระทรวงแห่งปัญญาและอนาคต”ตามพันธกิจหลัก ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ปฏิรูปการพัฒนากำลังคนเพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๑๖

๒) การปฏิรูปและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและระบบนิเวศด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนและ ๓) การปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รวมทั้งการขับเคลื่อนประเทศในสถานการณ์ฉุกเฉิน

เมื่อคำนึงถึงระยะเวลาและผลสำเร็จของผู้นำในทุกระดับที่สามารถถ่ายทอดนโยบายควบคู่กับการปฏิบัติและการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งจะขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในทุกมิติสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ผู้เสนอแนวคิด จึงมีความต้องการถอดบทเรียนของภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการจัดการองค์กรเพื่อการพลิกโฉมอย่างมีคุณภาพ สู่อีกระดับของการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับหน่วยงาน สถาบันและประเทศ

วัตถุประสงค์ของเสนอแนวคิดนี้ ได้แก่

๑. เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนแนวปฏิบัติที่ดีของภาวะผู้นำขององค์กรที่ประสบความสำเร็จ
๒. เพื่อเสนอรูปแบบ/ต้นแบบการพัฒนาระบบนิเวศในการพัฒนาภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการพลิกโฉมระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ผู้ นำ เป็น ปัจจัย สำคัญ ในการ ขับเคลื่อน องค์กร การ จัดตั้ง กระทรวง การ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม ในฐานะ ที่เป็น องค์กร แห่ง การ เรียนรู้ ระดับ สูง เพื่อ พัฒนา กำลัง คน ใน มหาวิทยาลัย กับ หน่วยงาน วิจัย และ นวัตกรรม ต้อง แสดง บทบาท นำ ใน พลิกโฉม การ สร้าง องค์กร ความรู้ การ พัฒนา เทคโนโลยี เพื่อ ต่อ ยอด ไป นวัตกรรม ที่ ทัน สมัย และ จำ เป็น ต่อ การ พัฒนา ประเทศ และความ กิน อยู่ ดี ของ คน อย่าง ยั่งยืน การ ควบคุม หน่วยงาน ที่ กำกับ ดูแล ด้าน การ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี วิจัย และ นวัตกรรม จึง ถือ ได้ ว่า เป็น การ ปฏิรูป ครั้ง สำคัญ ของ ประเทศ การ เป็น กระทรวง ใหม่ ที่มี หน่วยงาน เทียบ เท่า หน่วยงาน ระดับ กรม มากกว่า ร้อย ที่มี บริบท ต่าง กัน ต่าง กัน มา อยู่ ใน กระทรวง เดียว กัน เพื่อ สาน ปลัก กัน อย่าง ราบ รื่น เป็น สิ่ง ที่ ปฏิบัติ ได้ ยาก ยิง ภาวะ ผู้นำ จะ มีความ สำคัญ อย่าง มาก ที่ ผู้นำ องค์กร ต้อง มี เพื่อให้ การ สื่อ สาร มี คุณภาพ ทำให้ ทุก คน มอง วิสัยทัศน์ ร่วม กัน สามารถ ยึด ถือ ค่านิยม ร่วม กัน พร้อม มี มุม มอง เชิง กลยุทธ์ และการ บูรณาการ งาน หลัก เพื่อ จะ ได้ เห็น ขับเคลื่อน ภาพ รวม จาก การ สะท้อน คิด และ การ เติบโต ขยาย ข้าง ของ การ พัฒนา ร่วม กัน

จาก มุม ของ กระทรวง นับ ว่า มีความ ก้าว หน้า ใน ด้าน การ หลอม รวม เชื่อม ร้อย ระหว่าง การ อุดมศึกษา กับ วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม ทั้ง ใน แง่ ของ การ มอง อย่าง เป็น ยุทธศาสตร์ ที่ เชื่อม โยง กับ ประเทศ อย่าง เป็น ระบบ การ วาง แผน และ การ มี ระบบ สนับสนุน ตลอดจน การ พัฒนา คุณภาพ การ บริหาร จัด การ การ ศึกษา ผ่าน เกณฑ์ คุณภาพ เพื่อ การ ดำเนิน การ ที่ เป็น เลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) โดยมี กลไก และ platform ที่ ออก แบบ ไว้ เพื่อ บูรณาการ และ สาน ปลัก การ ทำงาน ทั้ง ภาย ใน กระทรวง อว. ภาค รัฐ และ ภาค เอกชน และ มี การ พัฒนา เครือข่าย ความ ร่วม มือ กัน อย่าง ต่อ เนื่อง เช่น ๑) การ ริเริ่ม โครงการ พัฒนา เครือข่าย และ ศักยภาพ ผู้ บริหาร ระดับ สูง ของ กระทรวง การ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม (WINS) ด้วย ความ คาด หวัง ว่า ผู้นำ เหล่า นี้ จะ เป็น เครือข่าย สร้าง ความ เปลี่ยนแปลง ผ่าน การ ผนึก ปลัก ประสาน ความ ร่วม มือ การ ทำงาน ระหว่าง กัน ๒) “โครงการ พลิกโฉม มหาวิทยาลัย” ที่ นับ เป็น ก้าว แรก และ ก้าว สำคัญ ใน การ สร้าง ศักยภาพ ให้ สถาบัน อุดมศึกษา สามารถ บริหาร จัด การ องค์กร ที่ ก้าว หน้า ตอบ สอน ต่อ โลก ที่ พลิกผัน ได้ ใน โลก ที่ มีการ

เปลี่ยนแปลงรวดเร็วซึ่งมหาวิทยาลัยก็ถูกคาดหวังให้แสดงบทบาทนำ ๓) “การขับเคลื่อนความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย” ที่มุ่งสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่การเป็นพลเมืองของโลก หรือพลเมืองของภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับการกิจ พันธกิจของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

จะเห็นได้ว่า โครงการดังกล่าว มุ่งส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้นำระดับสูงขององค์กร เพื่อให้เป็นทีมนำการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งในเชิงนโยบายระดับประเทศและนานาชาติ

เมื่อมองในระดับประเทศ โครงการพัฒนาเครือข่ายและศักยภาพผู้บริหารของกระทรวงการอุดมศึกษา หรือ โครงการ “WINS” ระบุชัดเจนว่าเพื่อพัฒนาผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาในการเสริมสร้างวิสัยทัศน์ การพัฒนาความรู้ ทักษะ มีขีดสมรรถนะในการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพและเป็นสากล มุ่งเน้นการเรียนรู้ การพัฒนามุมมองและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กรได้ทันโลก ทันเวลา โดยการบูรณาการการทำงานที่ประสบความสำเร็จกับผู้บริหารต่างกระทรวง ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคสังคมในพื้นที่ รวมทั้งกลุ่มที่เป็น Start up ผู้ประกอบการใหม่ ที่ทำธุรกิจแล้วพัฒนาแบบก้าวกระโดด

หากมองในมุมของการพัฒนาผู้นำในระดับนานาชาติ “การขับเคลื่อนความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทย” ก็เป็นการมองภาพรวมสู่อนาคตและเชื่อมโยงวาระสำคัญของโลก เพื่อเตรียมความพร้อมการพัฒนาคนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่พลิกผัน รวมถึงการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายคู่ความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ เช่น SEAMEO RIHED UNESCO ASEAN Secretariat เป็นต้น เพื่อพัฒนาประเทศและภูมิภาคร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับจุดยืนของประเทศไทยที่กำหนดให้เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งการจะเป็นศูนย์กลางฯ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ตามแผนยุทธศาสตร์ของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency) และการปรับกลยุทธ์และทุนมนุษย์เป็นสำคัญ

นอกจากนั้น จากการถอดบทเรียนและการประเมินโครงการ Support for Capacity Building of the Greater Mekong Sub-region University Consortium (GMS-UC) ที่ดำเนินการโดย SEAMEO RIHED ร่วมกับ JAIF โดยผู้เสนอแนวคิดเป็นที่ปรึกษาร่วมออกแบบและดำเนินโครงการ ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการมุ่งสร้างศักยภาพในการบริหารมหาวิทยาลัยในกลุ่มผู้นำระดับสูง ๔ ด้านคือ ด้านความเป็นผู้นำและการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การเรียนการสอน การวิจัย และการสร้างความเป็นสากล ทำให้ยังต้องเน้นถึง “ความเป็นผู้นำ” ในทุกระดับที่ต้องยึดโยงกันอย่างเป็นบูรณาการ อว. จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ประสานภาพรวมที่จะส่งต่อประเด็นยุทธศาสตร์และร่วมแบ่งปันความรู้กับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันจึงจะหนุนให้ผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาความสามารถในการมองภาพรวมอย่างเชื่อมโยงและเข้าใจในบริบทของสถาบันของตนเองอย่างมีธรรมาภิบาล และมีเครื่องมือในการประยุกต์ใช้เพื่อนำมาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าความหมายต่อสังคมโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของไทยและระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมก็มีความซับซ้อน หลากหลายมิติและต้องเชื่อมโยงแบบข้ามพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน หรืออนุภาครวมถึงข้อท้าทายทางเศรษฐกิจ ตลอดจนอนาคตที่ไม่แน่นอนแบบ VUCA ดังนั้น กระทรวง อว. ต้องฉีกกำลัง

และสานต่อพลังการทำงานกันมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการตอบสนองต่อข้อท้าทายร่วมของบริบทโลกหรือเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศ

ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงมีส่วนสำคัญในการตอบสนองต่อความคาดหวังต่างๆ ในการผลักดันให้แต่ละองค์กรได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติในการทำงาน การเตรียมความพร้อมและการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในการรู้เท่าทัน และสามารถบริหาร จัดการการทำงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะมาถึงในอนาคต แต่ยังคงความท้าทายด้านความร่วมมือและการแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ ความท้าทายดังกล่าวสามารถพิจารณาได้ในสองมิติ คือ

มิติที่หนึ่ง ความท้าทายในการบูรณาการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจะส่งผลต่อการพัฒนากำลังคนระดับสูงและเสริมสร้างทุนทางปัญญาที่มีคุณภาพ ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะทั้งวิชาการ วิชาชีพ และทักษะชีวิต ที่จะเอื้อให้ทำงานทำหรือสร้างงานแนวใหม่ได้ในตลาดแรงงานทั้งในประเทศและในต่างประเทศ ทั้งนี้ จะรวมถึงความสามารถบริหารจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการทำงานท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เน้นถึง Diversity Equality และ Inclusion (DE&I) รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) เช่น จำนวนประชากรในวัยอุดมศึกษา สังคมผู้สูงอายุ การทำงานกับองค์กรหลายขนาดข้ามชาติ รูปแบบงานและการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป

มิติที่สอง ความคาดหวังต่อภาวะผู้นำในการเชื่อมโยงด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่จะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้สามารถหลุดพ้นจากกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลางและสานพลังกันได้อย่างไร้รอยต่อในทุกมิติที่สำคัญ รวมถึงการมุ่งสู่อนาคตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนวคิดจึงเสนอเรื่อง “การพัฒนาต้นแบบภาวะผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลง” ด้วยเหตุผลเพื่อการถอดบทเรียนการพัฒนาภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จเพื่อส่งเสริมบทบาทของการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกับการพัฒนาประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันในเวทีนานาชาติและการสร้างคุณค่าให้กับประชาชน ตามเจตนารมณ์ ของการเป็น “กระทรวงแห่งอนาคต”

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้นำ ความเป็นผู้นำองค์กร และโครงการพัฒนาผู้นำและความเป็นผู้นำในหลากหลายมิติ ทำให้เห็นว่าภาวะผู้นำในยุคภาวะโลกพลิกผัน ต้องคำนึงถึง ๒ ส่วนคือ ๑) ส่วนของบริบทแวดล้อมเฉพาะขององค์กร รวมถึงวิสัยทัศน์และการมีค่านิยมร่วมและมีกรอบความคิดที่สามารถพัฒนาได้ (Growth mindset) และ ๒) ทักษะและคุณค่าในการนำ ทั้งในเชิงเทคนิค การกระจายอำนาจ การนำทีม การนำ การเปลี่ยนแปลง การแสวงหาความรู้ การตัดสินใจ ตลอดจนคุณค่าในการนำแบบล่างขึ้นบนหรือบนลงล่าง

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาฉบับนี้ จะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจบริบทแวดล้อมของระบบนิเวศของระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของไทยและประเมินภาวะผู้นำ โดยจะพิจารณาในส่วน of ความสามารถในการวิเคราะห์และการนำเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic analysis and strategic leadership) การสร้างวิสัยทัศน์ (Vision) การมองสู่อนาคต (Future orientation) ทักษะการสร้างความร่วมมือและเครือข่าย (Collaborative skills and network) และทักษะเชิงเทคนิคในการบริหารในยุคโลกพลิกผัน เช่น การสื่อสารภายในและระหว่างทีมที่มีความหลากหลาย การพัฒนา Mindset เป็นต้น

วิธีการศึกษา

การพัฒนาต้นแบบภาวะผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพที่เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยการวิเคราะห์นโยบาย การศึกษาเอกสาร การใช้เครื่องมือที่ช่วยคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตได้ เช่น Horizon scanning การสัมภาษณ์ การจัดทำ Focus group เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เข้าใจบริบทการพัฒนาภาวะผู้นำในระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อประกอบการกำหนดต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลง โดย ศึกษาและทบทวนแนวคิดทฤษฎีและโครงการพัฒนาผู้นำและภาวะผู้นำที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตั้งกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้นำในทุกระดับในระบบของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อสังเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะพร้อมออกแบบภาพจำลองที่จะเป็นต้นแบบการพัฒนาภาวะผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลง โดยผ่านข้อเสนอแนะจากผู้นำระดับสูงจากต่างประเทศ เช่น ประเทศกัมพูชา สิงคโปร์ เยอรมนีและสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

คาดว่าจะเกิดผลใน ๒ ด้าน ได้แก่

๔.๑ มีข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จ

๔.๒ มีข้อเสนอแนะและต้นแบบการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมสู่อนาคตที่ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่เป็นระบบชัดเจนที่จะขับเคลื่อนการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างเต็มประสิทธิภาพ มุ่งสู่อนาคตอย่างยั่งยืน

๕.๒ มีรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่จะเป็นทางเลือกให้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อเชื่อมโยงทั้งระบบ โดยสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

(ลงชื่อ) *อัทธ์*

(นางสาวลักขณา ดอกเขียว)

ผู้ขอประเมิน

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

~